

Boerderij 'De Rode Haan'

Op de foto van deze aflevering van Ambachtse Vertellingen zien we de rentenierswoning die vroeger behoorde bij de boerderij van de familie Smaal, Achterambachtseweg 6, die op de achtergrond nog juist zichtbaar is. Het huis is enkele jaren geleden afgebroken en vervangen door een nieuwe woning.

Ik wil het echter dit keer hebben over boerderij 'De Rode Haan', die hier vroeger naast stond (links van de rentenierswoning), en waar nu de begraafplaats ligt. Voor zover ik weet bestaat er geen afbeelding van. Niet verwonderlijk want de boerderij is al ongeveer 125 jaar geleden afgebroken.

Soms kom ik Ambachters tegen, die van boerderij 'De Rode Haan' gehoord hebben en weten dat het een boerderij was die ergens in de Achterambachtseweg stond. De naam heeft iets mysterieus. In deze eerste aflevering van 2019 van Ambachtse Vertellingen daarom iets meer over deze boerderij. Ik ontleen mijn informatie vooral aan het boek: 'De steeën van Ambacht'.

De oudste gegevens over bewoning van 'De Rode Haan' dateren uit de 15^e eeuw. In 1472 kocht een zekere Heijndrick van (der) Giessen grond tegen de grens van Rijsoord. Alles duidt erop dat dit de locatie is, die later bekend zou worden als 'De Rode Haan'. Opmerkelijk dat de familienaam Van der Giessen ook tegenwoordig nog in ons dorp voorkomt. Een familienaam dus die hier zes eeuwen geleden ook al voorkwam.

Eeuwenlang hebben verschillende geslachten op 'De Rode Haan' het boerenbedrijf uitgeoefend. Vermoedelijk is de boerderij in het verleden meerdere keren door brand verwoest en weer herbouwd. De opvallende naam kan hierdoor worden verklaard. Een andere verklaring is niet bekend. Bij een notariële akte uit 1886 vinden we een omschrijving van de bebouwing. 'enige huizen, schuur, en erf, genaamd "De Rode Haan" in Hendrik-Ido-Ambacht.' Op een kadastrale tekening uit

1890 is ter plaatse een schuur ingetekend. De boerenwoning lijkt dan al gesloopt te zijn en vervangen door, of verbouwd tot vier of vijf arbeidershuisjes. Dat gebeurde in die tijd wel meer. Een boer creëerde daarmee huisvesting voor zijn arbeiders en hun gezinnen. Zo'n eenvoudig huisje bestond uit niet meer dan een woonkamer/keuken van zo'n 16m² met één of twee bedsteden. Verder een schuurtje en een zolder als slaapgelegenheid voor de kinderen. Het Ambachtse gemeentearchief bevat nog verschillende plattegronden van dit soort huisjes. Met het bieden van (gratis) huisvesting verplichtten de bewoners zich om tegen een gering loon voor de boer te werken. Hoe lang de huisjes hebben dienst gedaan weten we niet. Ze zijn waarschijnlijk tussen 1901 en 1903 afgebroken. Daarmee viel definitief het doek voor 'De Rode Haan'.

In de naastgelegen woning Achterambachtseweg 10 woonde vroeger de molenaar van de nabij gelegen watermolen, die diende voor de waterhuishouding in Sandelingen-Ambacht. Nadat de molen in 1882 vervangen werd door een stoomgemaal werd nummer 10 de bedrijfswoning van de machinist van het gemaal.

Als u wilt reageren kunt u contact opnemen met ondergetekende. 06-22130438 of hiaverhoeven@klikSAFE.nl Wie heeft er nog oude foto's van deze bijzondere plek?

Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht
Arie Verhoeven